

Vattenfall AB

Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Datum:
2024-06-11

Kontakt: Anna Kindberg
E-mail: Anna.kindberg@vattenfall.com

Telefon: 0722183419

Diarienummer U2024/00585**Remissvar avseende SOU 2024:16, Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna**

Vattenfall är ett ledande europeiskt energiföretag som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi arbetar för fossilfrihet och driver omställningen till ett hållbart energisystem genom satsningar på fossilfri produktion och klimatsmarta energilösningar för våra kunder.

Vattenfall tackar för möjligheten att få lämna synpunkter på SOU 2024:16, Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna.

Sverige befinner sig i en viktig omställning till ett fossilfritt samhälle där ökad elektrifiering är en möjliggörare för att nå klimatmålen och öka landets konkurrenskraft. För att få ökad elproduktion och utbyggnad av elnät på plats behövs rätt kompetens och tillräckligt många som arbetar inom energisektorn. Efterfrågan på kompetens inom energiområdet är stor redan idag och förväntas öka ytterligare. Energimyndigheten har i sin kartläggning av kompetensbehovet¹ redovisat så många som 35 yrken det råder brist på inför energiomställningen och en ökad elektrifiering. Utöver omställningen väntas pensionsavgångar samtidigt som dagens säkerhetsläge ställer högre krav på krisberedskap, säkerhet och bemanning. Behovet av kompetens är stort och vi välkomnar därför utredningens fokus på att möjliggöra yrkesväxling.

I vårt remissvar väljer vi att kommentera utredningens förslag om en ny yrkesskola för vuxna. För denna yrkesutbildning på gymnasial nivå för vuxna har Myndigheten för yrkeshögskolan påbörjat ett pilotprojekt som pågår under 2024-2026. Inom ramen för pilotprojektet kallas utbildningsformen för nationell yrkesutbildning. Vi ser att något behöver göras nu för att få viktig kompetens på plats. Därför är det viktigt att de olika processerna, pilotprojektet och resultatet av utredningen, inte bromsar varandra.

¹ [Kartläggning och analys av kompetensbehov \(energimyndigheten.se\)](#)

Det är viktigt att förslaget yrkesskola i SoU 2024:16 skiljer sig från befintliga utbildningar genom att även erbjuda kortare utbildningsformer som lockar de som vill ställa om mitt i livet, inte har studievana eller möjlighet att studera länge. Utredningen föreslår att längden på yrkesskolans utbildningar ska vara mellan 6 månader och 2 år. Vattenfall ser ett behov av att differentiera denna utbildningsform mer från befintliga utbildningsformer och att detta kan göras genom att erbjuda kortare utbildningar. För vuxna som vill växla yrke finns inte alltid möjligheten eller ekonomin att studera en längre tid.

Ett sätt att möjliggöra att fler kan välja att vidareutbilda sig och växla yrke är att erbjuda studiestöd eller omställningsstöd även för dessa kortare utbildningar. Det bör också vara ekonomiskt möjligt för arbetslösa att utbilda sig inom bristyrken och fullfölja utbildningen även om en annan jobbmöjlighet uppstår under utbildningstiden.

För att se till att de som deltar i de kortare utbildningarna kan tillgodogöra sig den kunskap de behöver och som utbildningen ska förmedla behövs ett upplägg för att komplettera kortare utbildningar med praktik. Det kan ske i olika block, dvs. ett block med t.ex. 8 veckor i yrkesskolan övergår till en praktikperiod för att sedan avslutas med ytterligare ett block i yrkesskolan. Yrkesutbildningar behöver i större omfattning även ha med praktiska moment i sin utbildningsdel så att inte alla praktiska moment förväntas ske under praktikveckorna. Om eleverna har praktisk kunskap med sig från utbildningsdelen kan de också tillgodogöra sig praktiken i ännu högre utsträckning.

När det gäller praktikperioder är det i fallet med yrkesskolan och överlag viktigt att dessa koordineras mellan utbildningsanordnare och företag, så att företagen kan planera sina resurser och eleverna hinner ta till sig kunskaper i skolan innan praktiken.

Vattenfall ser ett behov av att utbildningsutbudet inom yrkesutbildning och -högskolan (YH) samordnas nationellt av Myndigheten för yrkeshögskolan. Kvaliteten på utbildningarna behöver säkras och antalet utbildningsanordnare begränsas. Om utbudet blir för stort blir det svårare att säkerställa att en hög kvalitet hålls på samtliga utbildningar. Företagen kontaktas av ett stort antal utbildningsanordnare och förväntas medverka och lägga stora resurser på ansökningsförfarandet. Det är svårt för företagen att hinna med detta samt avgöra vilka utbildningar som håller hög kvalitet. Det blir även svårare för de sökande att få en överblick över utbudet. Det är positivt att utredningen föreslår att arbetslivet ska ha stort inflytande vad gäller utbildningsutbud och innehåll. Dock ska kvalitetssäkringen av utbildningarna inte läggas på arbetslivet utan bör genomföras av Myndigheten för yrkeshögskolan och företagens medverkan i ansökningsförfarandet behöver effektiviseras. Det behöver säkerställas att utbildningarna finns geografiskt nära industrin.

Vattenfall stöttar utredningens förslag att utbildningsinnehållet normalt endast bör omfatta teoretiska och praktiska yrkeskurser, men inte allmännteoretiska kurser. Dock ser Vattenfall en fördel om de ämnesspecifika kurserna även kan innehålla träning i problemlösning.

I utredningen tas även försöket med branschskolor upp, vilket upphörde den 1 juli 2023. Utredningen ser dock fortfarande en stor potential i branschskolorna som en utbildning för vuxna, om de kan vara en del av en utbildning i yrkesskolan. Därför föreslår utredningen att det ska vara

möjligt för Myndigheten för yrkeshögskolan att besluta om ett bidrag för utbildning i branschskolor. Vattenfall stöttar detta förslag. Stödet till branschskolorna lades ner för tidigt och bör återinföras. Försöket med branschskolor för både elkraft och distributionselektriker visade att intresset för dessa utbildningar ökade markant med tiden. Dessa yrkesgrupper är efterfrågade redan idag och behovet förväntas öka ytterligare. Nya initiativ behöver få tid för att hinna etablera sig. Det är en viktig lärdom att dra nu när pilotprojektet för nationell yrkesutbildning startar.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Anja Alemdar
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden